

JAARVERSLAG 2023 STICHTING STOP ECOCIDE NL

1. Achtergrond

Dit het eerste officiële jaarverslag van de Stichting Stop Ecocide NL, die op 8 juni 2022 werd opgericht. Het verslag betreft de activiteiten van de stichting gedurende ongeveer 1,5 jaar. Voor de volledigheid beginnen we daarom met een korte terugblik op de ontwikkeling van de Stichting in de overgang van 2022 naar 2023.

2. Korte bestuurlijke terugblik

De Stichting werd in 2022 opgericht door Katy Olivia van Tergouw, sinds meer dan tien jaar degene die Stop Ecocide samen met een gedreven team in Nederland op de kaart zette. En niet alleen in Nederland. Katy Olivia was één van de eersten die in contact kwam met Polly Higgins en gefascineerd raakte door haar inspirerende missie toen zij in 2013 naar Nederland kwam om erover te spreken met mensen die al langer in de milieubeweging actief waren.

Na het even plotse als betreurde heengaan van Polly Higgins in 2019, nam een team rond Jojo Metha de leiding van de internationale Stop Ecocide-beweging over, en vormde Katy Olivia samen met Lydia Scholte een belangrijke steunpilaar voor de continuïteit van de internationale beweging. Zij richtte in overleg met Stop Ecocide Ltd (UK) een Nederlandse funding-hub op, de Stichting Stop Ecocide Foundation. In 2022 besloot ze met instemming van Jojo Metha voor de Nederlandse Stop Ecocide-campagne een aparte stichting op te richten, de Stichting Stop Ecocide Benelux, waarvan zij directeur-bestuurder werd samen met Babs Verhoeve als co-directeur. Toen Katy Olivia eind 2022 besloot om zich om persoonlijke redenen terug te trekken uit de Stop Ecocide organisatie, nam Babs Verhoeve haar functie officieel over, en traden Lydia Scholte als secretaris, en Eymert van Manen als penningmeester tot het bestuur toe.

Bijna overbodig hier te benadrukken dat de Stop Ecocide-beweging onvoorstelbaar veel aan Katy Olivia van Tergouw te danken heeft!

Het nieuwe bestuur besloot in juni 2023 in overleg met de UK de naam van de stichting te wijzigen in Stichting Stop Ecocide NL, en benoemde conform de statuten drie Raad van Toezicht-leden: Gert-Jan Slump, Wouter Veening en later Lammert van Raan. Nu kon ook de ANBI-status aangevraagd worden, die in december '23 met terugwerkende kracht tot 1 januari 2023 werd verkregen. Tevens werd in de herfst van 2023 een Beleidsplan opgesteld dat op de website werd gepubliceerd, en dat gebaseerd is op vier strategische beleidslijnen.

Tot slot benadrukken we – zoals ook uit het financiële verslag (Bijlage 1) zal blijken – dat het nieuwe bestuur in 2023 als het ware vanaf nul moest beginnen: door een gedecimeerde bijdrage vanuit de UK met slechts één p.t. betaalde medewerker (in 2021 waren dat er nog 4 of 5), met een onbezoldigde directeur-bestuurder en penningmeester, met een vrijwel lege kas, en met een team dat geheel opnieuw opgebouwd moest worden.

3. Doel

Stichting Stop Ecocide NL heeft als doel de erkenning en bestraffing van ecocide – het bewust veroorzaken van ernstige milieuschade. Zij zet zich in om invloed uit te oefenen op politieke besluitvorming en beleid op nationaal, Europees en internationaal niveau. Door zich bezig te houden met lobbywerk, voorbereidend wetgevend werk en actieve deelname aan het wetenschappelijke en publieke debat, streeft Stop Ecocide NL naar positieve verandering en het ter verantwoording roepen van diegenen die verantwoordelijk zijn voor ernstige milieuschade.

4. Verslag van de voornaamste activiteiten in 2023

4.1 Inleiding

Zoals hierboven aangegeven stond 2023 allereerst in het teken van de opbouw van team en organisatie, de structurering van de werkzaamheden en het genereren van ‘vers’ geld om de noodzakelijke werkzaamheden te kunnen (laten) uitvoeren. Wij komen hier in par. 5 en 6 nog kort op terug. Dat dit veel vergde van betrokkenen moge duidelijk zijn.

Inhoudelijk was in 2023 uiteraard de ondersteuning van het wetsvoorstel Wet Strafbaarstelling Ecocide het belangrijkste. Ook op Europees en internationaal niveau werd vooruitgang geboekt. De beoogde herziening van de Europese Richtlijn betreffende de Bescherming van het Milieu door middel van het Strafrecht behelst de toevoeging van de meest ernstige schade aan het milieu. En we zagen momentum bij de lidstaten van het Internationaal Strafhof (ICC) om ecocide toe te voegen als de 5e internationale misdaad aan het Statuut van Rome.

Het uiteindelijke doel van Stop Ecocide NL is de wereldwijde erkenning van ecocide als een misdaad. Samen met duizenden volgers hebben we dit jaar hard gewerkt om dit doel dichterbij te brengen. In ons werk geven wij zo veel mogelijk een platform aan de jongere generatie. We streven er ook naar dat de stem van het mondiale Zuiden, waar de ernstigste gevallen van ecocide plaatsvinden, wordt gehoord.

In de volgende paragrafen behandelen wij onze activiteiten in 2023 met betrekking tot onze vier strategische beleidslijnen.

4.2 Bijdragen aan het genereren van ecocidewetgeving

Stop Ecocide NL pleit voor de opname van ecocide als een juridisch erkende misdaad op nationaal en internationaal niveau. Zij ondersteunt juridische experts en beleidsmakers om een alomvattend juridisch kader te ontwikkelen dat ecocide aanpakt. Stop Ecocide NL streeft ernaar politieke besluitvormers in Nederland, Europa en in internationale fora te beïnvloeden om ernstige milieuschade te voorkomen door de aanneming van ecocidewetgeving. Stop Ecocide NL werkt nauw samen met parlementsleden, ministers en ambtenaren om ervoor te zorgen dat het ecocide-gerelateerde wetgeving succesvol wordt ingediend en aangenomen.

Stop Ecocide NL gaat in op juridische complexiteiten door nauw samen te werken met juridische experts om erop toe te zien dat de opgestelde wetgeving robuust, duidelijk en afdwingbaar is.

Stop Ecocide NL leverde in dat kader juridische kennis voor het opstellen van het Nederlands voorstel strafbaarstelling ecocide, waaronder een vergelijking van ecocide wetsvoorstellen die in andere landen voorbereid werden en de gekozen politieke strategieën. Het wetsvoorstel werd door de Partij van de Dieren (i.c. Lammert van Raan) voor advies ingediend bij de Raad van State en maar liefst acht politieke partijen noemden de strafbaarstelling van ecocide in hun verkiezingsprogramma. En Stop Ecocide NL werkte verder aan het verwerven van maatschappelijke steun met het oog op goedkeuring van de wet in de Tweede Kamer.

In de aanloop naar de formele goedkeuring van het voorstel tot wijziging van de Europese Richtlijn ter bescherming van het milieu door middel van het strafrecht stemde Stop Ecocide NL haar campagne af op het strategisch advies van Nederlands Europees Parlementslid en rapporteur in de JURI-commissie, Antonius Manders.

Vanwege de locatie van het Internationaal Strafhof in Den Haag, speelt Stop Ecocide NL een speciale rol. Zij was aanwezig tijdens de jaarlijkse Algemene Vergadering van Lidstaten van december 2022 in Den Haag, en organiseerde een jongerenevent om ook de stem van jongeren te laten horen.

In 2023 uitten verschillende sectoren in Nederland, waaronder de academische wereld, investeerders, politie, aanklagers, rechters, journalisten en het bredere publiek, hun steun voor ecocidewetgeving.

4.3 Uitbouwen van een kenniscentrum inzake ecocide

Door het faciliteren en uitvoeren van juridisch en multidisciplinair onderzoek bouwt Stop Ecocide NL aan een solide basis voor de Stop Ecocide campagne. Hiertoe wordt nauw samengewerkt met juridische experts en met partnerorganisaties, onderwijsinstellingen en het internationale Stop Ecocide en End Ecocide on Earth Network, op het gebied van o.a. internationaal recht, (internationaal) strafrecht en (internationaal) milieurecht. Dit onderzoek mondt uit in artikelen en gedegen beleidsaanbevelingen.

Stop Ecocide NL doet beroep op wetenschappelijke en maatschappelijke expertise met betrekking tot de verschillende sectoren waarvoor een ecocidewetgevingskader van belang is. Zo werd in 2023 o.a. samengewerkt met een master-werkgroep van Wageningen University & Research die een vrij fundamenteel literatuuronderzoek deed naar de Nederlandse landbouw en mogelijke ecocide; hopelijk krijgt deze studie een vervolg in 2024.

Stop Ecocide NL ziet een toenemende belangstelling van jongeren voor ecocidewetgeving. Daarom werd vorig jaar door Stop Ecocide NL Youth een nieuw initiatief opgezet: Young Environmental Research & Advocacy (YERA) Hub. Het doel van YERA is om de Europese milieuwetgeving en de implementatie ervan in de wetgeving in EU-lidstaten te verbeteren door middel van onderzoek. Via YERA Hub krijgen jongeren de kans om deel te nemen aan het academische debat over milieuwetgeving.

4.4 Vergroten van maatschappelijk draagvlak voor de erkenning van ecocide als misdrijf

De ontwikkelingen op het gebied van de klimaatcrisis beginnen internationaal – en dat bij uitstek in het ‘globale Zuiden’ - dusdanig dramatische gevolgen te hebben, dat het van het grootste belang is bij brede lagen van de bevolking – en dat vooral in de relatief zeer welvarende ‘globale Noorden’ een urgentie en de bereidheid tot daadwerkelijk handelen te genereren.

Stop Ecocide NL richt zich daarom actief op het informeren en mobiliseren van het maatschappelijk middenveld om steun te vergaren voor de strafbaarstelling van ecocide. Zij implementeert creatieve en toegankelijke strategieën om het bewustzijn te vergroten, en maakt de zaak voor ecocidewetgeving toegankelijk voor een breder publiek.

Dit doet Stop Ecocide NL door in gesprek te gaan met overheden, bedrijven, investeerders, pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen als belangrijke spelers in het debat over ecocidewetgeving. Daarnaast behoren de landbouw en de energiesector vanwege hun impact op natuur en klimaat tot de doelgroep van de Stop Ecocide NL-campagne in Nederland.

Stop Ecocide NL adresseert potentiële weerstand bij het bedrijfsleven die mogelijk bezwaren heeft tegen ecocidewetgeving door de lange termijn voordelen voor zowel het milieu als duurzame bedrijfspraktijken te benadrukken.

Stop Ecocide NL nam actief deel aan het publieke debat in de (social) media, de radio en televisie, en in podcasts. Onze medewerkers/experts gaven lezingen aan onderwijsinstellingen, bij politieke bijeenkomsten, informatieavonden, academische conferenties, discussiefora, culturele evenementen en andere gelegenheden. Stop Ecocide NL publiceerde wekelijks via haar sociale mediakanalen Instagram, LinkedIn, Twitter, en Facebook. De website van Stop Ecocide NL geeft uitgebreide achtergrondinformatie en up-to-date informatie over de laatste ontwikkelingen inzake ecocide, zowel wat betreft Nederland, als de hele wereld. Stop Ecocide NL publiceerde in 2023 acht nieuwsbrieven met een groot bereik.

Dat Stop Ecocide NL wordt erkend voor haar baanbrekend werk blijkt uit de nominaties in de Trouw Duurzame 100. Stop Ecocide NL bereikte voor de derde keer op rij een plaats in de Top 10. Bij de 15e editie in 2023 vielen opvallend veel initiatieven in de prijzen die verandering willen realiseren via actie of het recht.

4.5 Coalitievorming

Stop Ecocide NL streeft naar samenwerking met een breed scala aan belanghebbenden, waaronder andere maatschappelijke organisaties, bedrijven, academische instellingen, lokale en nationale overheden en internationale instellingen. Door samen te werken met verschillende actoren, zowel binnen als buiten Nederland, vergroot Stop Ecocide NL de impact van haar werk en creëert het draagvlak voor ecocidewetgeving.

Stop Ecocide NL werd zodoende door IUCN NL uitgenodigd om vanaf augustus 2023 (t/m 2025) deel te nemen aan het project Bottom Line! dat wordt gefinancierd door de Nederlandse Postcode Loterij:

<https://www.iucn.nl/project/bottom-line-een-eerlijke-en-succesvolle-energietransitie/>

Bottom Line! onderzoekt de mogelijke funeste gevolgen voor ecosystemen van de grondstoffenwinning voor de energietransitie, inclusief door middel van diepzeemijnbouw. Samen met zes partners investeert Stop Ecocide NL haar bewustwordingscampagne en juridische expertise om te streven naar een rechtvaardige energietransitie, zonder ernstige schade aan natuur en mensen te veroorzaken.

Stop Ecocide NL werkt nauw samen met Stop Ecocide International, End Ecocide on Earth en andere nationale en internationale organisaties die zich inzetten voor de erkenning van ecocide als misdaad. Deze samenwerking omvat het delen van kennis en expertise, het organiseren van gezamenlijke evenementen en campagnes, en het lobbyen bij beleidsmakers op alle niveaus.

Daarnaast werkt Stop Ecocide NL samen met bedrijven en investeerders die streven naar duurzame bedrijfspraktijken en zich inzetten voor het voorkomen van ecocide. Door deze belanghebbenden te betrekken bij haar werk, zet Stop Ecocide NL aan tot een dialoog over de rol van bedrijven in het voorkomen van milieuschade en het bevorderen van duurzaamheid.

5. Ontwikkeling organisatie

Belangrijkste ontwikkeling in 2023 ten aanzien van de organisatie is het feit dat het bestuur erin is geslaagd om een geheel nieuw team van enthousiaste, grotendeels op basis van vrijwilligheid werkende, jonge juristen en andere medewerkers te activeren voor de doelstelling van Stop Ecocide.

Voor hun namen verwijzen wij graag naar onze website: <https://www.stopecocide.nl/ons-team>

[Overigens ontbreekt hierbij inmiddels Femke Wijdekop die per 1 april 2024 een vaste baan heeft, en aan wie de Stop Ecocide-beweging enorm veel te danken heeft; in het volgende jaarverslag komen wij daarop uiteraard terug.]

6. Financiën

De nieuwe penningmeester nam de administratie van de stichting in juni '23 over van de vorige directeur-bestuurder, en richtte deze opnieuw en eenvoudiger in, met dien verstande dat niet langer werd gewerkt met Snelstart, en dat - ook vanwege de formele verantwoordingsvereisten van IUCN i.v.m. Bottom Line! – een samenwerking werd aangegaan met Axis Accountants in Nunspeet.

Het financiële verslag m.b.t. 2023 wordt in april '24 separaat op onze website gepubliceerd.

7. Ter afsluiting

2023 was weliswaar een cruciaal overgangsjaar voor de stichting, maar ook een heel belangrijk jaar voor de Stop Ecocide campagne in Nederland en daarbuiten. Met de indiening bij de Raad van State van een Wetsvoorstel voor de Strafbaarstelling van Ecocide in Nederland, de herziening van de EU-richtlijn betreffende milieucriminaliteit en de voortdurende inspanningen om ecocide op de (inter)nationale agenda te plaatsen, heeft Stop Ecocide NL aanzienlijke vooruitgang geboekt in de bewustwording van de verantwoordelijkheid voor de natuur en haar streven naar de erkenning van ecocide als misdaad.

Deze vooruitgang was alleen mogelijk dankzij de steun en betrokkenheid van talloze individuen, organisaties en instellingen die de missie van Stop Ecocide NL delen en zich inzetten voor een rechtvaardige en duurzame toekomst voor de planeet.

Ook in 2024 zal Stop Ecocide NL zich blijven inzetten voor haar missie en hoopt het in samenwerking met vele anderen nog meer vooruitgang te boeken in de strijd tegen ecocide.

**Namens de Raad van Toezicht en het Bestuur van Stichting Stop Ecocide NL,
in vergadering bijeen op 21 maart 2024 te Amsterdam.**